

**Opdracht 11 – Industriële revolutie
Fabrieken in Goes**

Inleiding

Lees in je geschiedenis tekstboek over de industriële revolutie. Op de website van het Gemeentearchief Goes vind je over de industrialisatie het volgende.

“Tot in de negentiende eeuw is Goes een kleine handelsstad in een agrarische streek. Met de komst van de trein in 1868 gaan er steeds meer bezorgdiensten tussen de stad en de dorpen rijden. Dit is het begin van Goes als distributiecentrum. De industrialisatie van na 1870 gaat aanvankelijk grotendeels aan Zeeland voorbij. De beginnende industrialisatie in Goes in de periode 1840-1860 zet niet door. Pas in 1918 vermeldt het gemeentelijk jaarverslag weer enkele ondernemingen van enig formaat. Onveranderd blijft het accent op de handel en de dienstverlening liggen. In de jaren tachtig en negentig groeit de industrie uit tot een volwaardige pijler van de Goese economie en neemt het belang van Goes als dienstencentrum verder toe.”

Vorbereiding

Lees ter introductie in de inleiding van *Inventaris van het archief van de gemeente Goes 1851 – 1919* de volgende paragrafen:

- De ruimtelijke ontwikkeling
- De economische ontwikkeling
- De bevolking

Probeer de volgende vragen te beantwoorden:

Geef een korte beschrijving van het principe van een stoommachine.

Wat heeft de stoommachine met de industriële revolutie te maken?

Bronnen

Archief

In de doos vind je enige stukken uit het archief van de houtbewerkingsfabriek “La Vitesse”, 1894-1985. Er zijn echter ook veel stukken die niet in de doos zitten. Niet gevonden wat je zoekt? Vraag ernaar!

Literatuur

Brusse, P. en Broeke, W. van den (2005). *Provincie in de periferie. De economische geschiedenis van Zeeland 1800 – 2000*. Matrijs, Utrecht.

Online

- [Krantenbank Zeeland](#)
- [Gemeente Archief](#)
- Zoek foto's over het onderwerp. Tip: stel “Jaar” in op “Oplopend”. Suggestie zoekwoorden: La Vitesse, Westsingel, Westvest.
Kies nog een of meer bedrijven en schets de ontwikkeling van ambachtelijke naar industriële onderneming.

Interviews

Het is mogelijk om ook interviews te houden, bijvoorbeeld over de overname van La Vitesse door Slabbekoorn en de geschiedenis van Slabbekoorn.

Verwerking

Gebruik de genoemde inleiding, Krantenbank, Foto-atlas en Google. Begin bij het begin. Wie stichtte La Vitesse? Wat kun je over hem vinden? Hoe heet het bedrijf nu en waar is het nu gevestigd? Waar was het daarvoor gevestigd? Hoe lang bestaat het bedrijf nu, gerekend vanaf de eerste activiteiten als rijtuigmaker?

Op de website van het Gemeentearchief Goes vind je de inventaris van het archief van houtbewerkingsfabriek La Vitesse in Goes. In de inleiding wordt verwezen naar een artikel uit 1902 in de Goesche Courant. Zoek dit artikel op in de Krantenbank. In dezelfde editie van deze krant vind je nog een paar regels over La Vitesse, in een aankondiging van een raadsvergadering. Zoek in latere nummers van deze krant wat de raad beslist en geef dit in je eigen woorden weer. Om welk water gaat het? Wat wil La Vitesse hiermee doen?

Zoek in de jaarverslagen van de gemeente wat je over de ontwikkeling van La Vitesse kunt vinden. In de documenten in de doos en in de Krantenbank vind je het antwoord op vragen als: In welk jaar werd de schoorsteen van de fabriek gesloopt? In welk jaar werd het fabriekspand gesloopt? Wat staat er nu voor in de plaats? Welk telefoonnummer had het bedrijf? Wat leid je daar uit af? Onderzoek over welke onderneming(en) het archief nog meer originele documenten heeft.

Laat in je eindproduct zien hoe de ontwikkeling van La Vitesse een illustratie is van de industriële revolutie. Betrek hierbij ook de gegevens die je over andere ondernemingen gevonden hebt. Er waren meer rijtuigmakers in Goes. Hoe verklaar je dat dit eenmansbedrijfje uitgroeide tot een grote onderneming? Alle bovenstaande vragen zijn bedoeld om je op weg te helpen. Bedenk zelf meer vragen. De antwoorden verwerk je in je verhaal. Verwerk ook de gevonden artikelen in de Krantenbank en kopieën/foto's van documenten als illustratie voor je werkstuk.

Begeleider Gemeentearchief: W.H. van Meegen, w.van.meegen@goes.nl